

Sygn. akt III AUa 1313/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 maja 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: SSA Lucyna Guderska

Sędziowie: SSA Iwona Szybka

SSA Anna Rodak (spr.)

Protokolant: st. sekr. sąd. Patrycja Stasiak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 12 maja 2016 r. w Ł.

sprawy **S. G.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w P.**

o emeryturę

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Płocku

z dnia 28 maja 2015 r. sygn. akt VI U 2048/14

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 1313/15

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 28 maja 2015 r. Sąd Okręgowy w Płocku

zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P., z dnia 31.10.2014 r. i przyznał S. G. prawo do emerytury od dnia 1wrze

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło w oparciu o następująco ustalony stan faktyczny:

W dniu 25.09.2014 r., odwołujący S. G., ur. (...), złożył wniosek o emeryturę z tytułu wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

Wnioskodawca w dniu 15.11.2013r. ukończył 60 lat , nie jest członkiem OFE. Na dzień 01.01.1999 r. udowodnił łączny okres zatrudnienia w wymiarze 29 lat , 1 miesiąca i 28 dni okresów składkowych i okresów nieskładkowych. Zakład uznał za udowodniony okres wykonywania pracy w szczególnych warunkach w wymiarze 14 lat , 11 miesięcy i 8 dni z tytułu zatrudnienia w (...) S.A. w P. – na podstawie wystawionych na tę okoliczność świadectw wykonywania pracy w szczególnych warunkach , wyłączając z tych okresów okresy nieskładkowe w wymiarze 2 lat , 1 miesiąca i 22 dni , tj. okresów pobierania w latach 1992-1998 zasiłków chorobowych i świadczenia rehabilitacyjnego .

Sąd Okręgowy uznał odwołanie za zasadne co skutkowało zmianą zaskarżonej decyzji organu rentowego.

Sąd podniósł, iż aby osoby zatrudnione w szczególnych warunkach mogły przejść na wcześniejszą emeryturę, muszą udowodnić odpowiedni staż ubezpieczeniowy oraz okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, a niekiedy fakt osiągnięcia wieku emerytalnego w czasie takiego zatrudnienia.

Możliwość uzyskania emerytury z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przewiduje art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.). Szczegółowe warunki, na jakich można otrzymać to świadczenie, zawarte są w rozporządzeniu z dnia 7 lutego 1983 r. Rady Ministrów w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Bezspornym jest w sprawie, że odwołujący poza warunkiem wykazania na dzień 01.01.1999r. 15 lat szczególnego stażu pracy, spełnia wszystkie pozostałe wymagania określone w w/ przepisach.

Mając na uwadze orzecznictwo Sądu Najwyższego, Sąd I instancji nie wyłączył ze spornego okresu pracy w szczególnych warunkach, okresów pobytu odwołującego się na zwolnieniach lekarskich, w tym na świadczeniu rehabilitacyjnym. Sąd I instancji określając wzajemny stosunek przepisów art. 184 ustawy o emeryturach i rentach oraz wprowadzonego później (od 01.07.2004 r.) art. 32 ust. 1a stwierdził, że art. 184 stanowi samodzielną podstawę nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych, do którego nie mają zastosowania ograniczenia wynikające z dodanego z dniem 1 lipca 2004 r. art. 32 ust. 1a, wyłączającego pewne okresy (niewykonywania pracy, za które pracownik po dniu 14 listopada 1991 r. otrzymał wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby lub macierzyństwa) ze stażu pracy w szczególnych warunkach. Oznacza to de facto, że ubezpieczonemu nabywającemu prawo do emerytury na podstawie art. 184, tak jak w przypadku odwołującego, nie wyłącza się ze szczególnego stażu pracy, okresu pobytu na zasiłku chorobowym i świadczeniu rehabilitacyjnym.

Tym samym wnioskodawca korzysta z uprawnień do wcześniejszego świadczenia emerytalnego z tego tytułu. Z tych względów, zdaniem Sądu, odwołanie jako zasadne zasługiwało na uwzględnienie, co skutkowało zmianą zaskarżonej decyzji w ten sposób, że Sąd przyznał wnioskodawcy emeryturę od dnia 01.09.2014r., tj. od pierwszego dnia miesiąca złożenia wniosku.

Apelacje od powyższego wyroku wniósł organ rentowy zarzucając naruszenie prawa materialnego – art. 184 w zw. z art. 32 ust. 1a pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w zw. z § 2 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przez błędną wykładnię polegającą na zaliczeniu do okresu wykonywania pracy w warunkach szczególnych, okresów pobierania zasiłku chorobowego i świadczenia rehabilitacyjnego w wymiarze 3 lat 1 miesiąca 22 dni.

W konkluzji skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. III AUa 716/15

Sąd Apelacyjny zważył co następuje :

Wywody zawarte w apelacji są niezasadne.

Sąd drugiej instancji uznał za prawidłową ocenę zebranego materiału dowodowego, dokonaną przez Sąd Okręgowy i poczynione na tej podstawie ustalenia. Sąd I instancji prawidłowo zgromadził w sprawie materiał dowodowy, dokonując jego wnikliwej i trafnej oceny, nie naruszając przy tym granic swobodnej oceny dowodów (art. 233 KPC). Sąd Apelacyjny podziela zarówno ustalenia faktyczne zawarte w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, jak i przedstawione tam rozważania prawne, traktując je jako własne, w związku z czym odstępuje od ponownego ich omawiania.

Apelacja organu rentowego kwestionująca ustalenia faktyczne i dokonaną przez Sąd I instancji ocenę materiału dowodowego w istocie ma charakter polemiczny, przedstawia i próbuje narzucać własną ocenę dowodów, subiektywną prezentację faktów, co nie uzasadnia podważenia oceny Sądu I instancji. Okoliczności podnoszone w apelacji nie stanowiły przekonujących dla Sądu II instancji argumentów, które prowadziłyby do konieczności zmiany bądź weryfikacji stanowiska Sądu Okręgowego.

Sąd I instancji odwołał się do orzecznictwa Sądu Najwyższego, w którym wykształcił się pogląd, że wykonywaniem pracy w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 184 omawianej ustawy, są również przerwy w pracy spowodowane różnymi przyczynami i to zarówno leżącymi po stronie pracodawcy, jak i wynikającymi z przepisów (urlop wypoczynkowy, niezdolność do pracy z powodu choroby), za które pracownikowi wypłacono wynagrodzenie. Wykonywanie pracy w rozumieniu omawianego przepisu należy rozumieć, jako wykonywanie umowy o pracę, a w treści tego pojęcia mieszczą się także usprawiedliwione nieobecności w pracy. W konsekwencji Sąd Najwyższy przyjął, że, przerwy w pracy spowodowane czasową niezdolnością do jej świadczenia w związku z chorobą i korzystaniem z wynagrodzenia lub świadczeń z ubezpieczenia społecznego z tego tytułu, są okresami, w których pracownik zachowuje status osoby wykonującej pracę w szczególnym charakterze (por. wyrok z dnia 30 lipca 2003 r., II UK 323/02, (OSNP 2004/11/197), natomiast w uchwale z dnia 27 listopada 2003 r., III UZP 10/03, (OSNP 2004/5/87) Sąd Najwyższy wskazał, że do okresu pracy w szczególnych warunkach, o jakich mowa w § 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. wlicza się okresy zasiłku chorobowego w czasie trwania tego stosunku pracy, przypadające po dniu wejścia w życie ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. Nr 104, poz. 450 ze zm.).

Sąd Okręgowy zaznaczył, że z dniem 1 lipca 2004 r. nastąpiła zmiana art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez dodanie do tego artykułu ust. 1a pkt 1, zgodnie, z którym przy ustalaniu okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nie uwzględnia się okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14 listopada 1991 r. wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Przepis art. 32 ust. 1a cytowanej ustawy, w ocenie ZUS, uniemożliwiał zaliczenie okresów zasiłków chorobowych do okresu wykonywania pracy w szczególnych warunkach, a w konsekwencji przyznanie wnioskodawcy emerytury.

Ustawodawca, wprowadzając powyższe zmiany, nie uchwalił przepisów intertemporalnych, w związku z czym zakres stosowania art. 32 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych był przedmiotem skargi konstytucyjnej opartej na zarzucie jego niezgodności z art. 2 i 32 ust. 1 Konstytucji RP. Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 10 lipca 2008 r. (K 33/06, OTK-A 2008/6/106), uznawszy za właściwą dla oceny konstytucyjności omawianego przepisu chwilę powstania prawa podmiotowego, w tym wypadku prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach, oddalił zarzut, że zmiana warunków emerytalnych prowadzi do naruszenia praw nabytych. Stwierdził, że oceniana zmiana może mieć zastosowanie wyłącznie na przyszłość.

Rozstrzygnięcie Trybunału Konstytucyjnego nie budzi wątpliwości w zakresie, w którym odnosi się do stosunków powstałych po dniu 1 lipca 2004 r. oraz stosunków zamkniętych, zakończonych nabyciem prawa przed tym dniem. W efekcie wprowadzenia z dniem 1 lipca 2004 r. art. 32 ust. 1a, wyłączającego pewne okresy ze stażu pracy w szczególnych warunkach, można jednak wyróżnić pracowników, będących w dniu 1 lipca 2004 r. w trakcie nabywania prawa, a w szczególności tych, którzy wypełnili warunki określone w art. 184 ustawy (jak w niniejszej sprawie). Dostrzeżenie tej kategorii uprawnionych nakazuje uwzględnić aspekt ochrony istniejących w dniu 1 lipca 2004 r. praw tymczasowych tych osób, zagwarantowanych w powołanym przepisie i prowadzących do nabycia prawa do emerytury.

Sąd podniósł, że art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz.U. z 2013 r. poz. 1440 ze zm.) dotyczy tych ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy w dniu wejścia tej ustawy w życie (1 stycznia 1999 r.) osiągnęli:

1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat dla mężczyzn i 60 lat - dla kobiet,

2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27, to jest, co najmniej 25 lat - dla mężczyzn i 20 lat - dla kobiety.

Wobec tego ubezpieczonemu przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32 powołanej ustawy, pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym za pośrednictwem ZUS, na dochody budżetu państwa. Warunki te winny być spełnione łącznie.

Utrwalone w doktrynie jest stanowisko, że art. 184 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS ustanawia odrębną, niż wymieniona w art. 32 tej ustawy, kategorię ubezpieczonych i znajduje zastosowanie do innych stanów faktycznych niż określone w art. 32 ust. 1 i art. 46 ust. 1 ustawy, albowiem art. 184 ust. 1 nie odsyła w zakresie warunków nabycia przez zatrudnionego w szczególnych warunkach prawa do wcześniejszej emerytury do art. 32, lecz ustanawia własne przesłanki nabycia tego prawa (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 8 lutego 2007 r., II UZP 14/06, OSNP 2007/13-14/199, wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 18 lipca 2007 r., I UK 62/07, OSNP 2008/17-18/269 i z dnia 6 grudnia 2007 r., I UK 132/07).

Biorąc pod uwagę powyższe, w niniejszej sprawie nie znajduje zastosowania przepis art. 32 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, obowiązujący od dnia 1 lipca 2004 r. Skoro przepis art. 184 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych odsyła do art. 32 ustawy jedynie w zakresie przewidzianego w nim wieku emerytalnego, to przepis art. 32 ust. 1a nie ma zastosowania do ubezpieczonych ubiegających się o przyznanie wcześniejszej emerytury na podstawie przepisu przejściowego, jakim jest art. 184. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 23 kwietnia 2010 r., II UK 313/09 (OSNP 2011/19-20/260) wskazał, że osiągnięcie do 1 stycznia 1999 r. okresu pracy w szczególnych warunkach, o którym mowa w art. 184 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS wyłącza ponowne ustalenie tego okresu po osiągnięciu wieku emerytalnego według zasad wynikających z art. 32 ust. 1a pkt 1 tej ustawy, obowiązujących od 1 lipca 2004 r.

Stosownie do § 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r., pracownik który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Pojęcia, którymi posługuje się ten przepis: "wykonywał prace" oraz "ma wymagany okres zatrudnienia" nie są równoznaczne. Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 27 listopada 2003 r., III UZP 10/03 (OSNP 2004/5/87), stwierdził że do okresu pracy w szczególnych warunkach, o jakich mowa w § 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia, wlicza się okresy zasiłku chorobowego w czasie trwania tego stosunku pracy, przypadające po dniu wejścia w życie ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. Nr 104, poz. 450 ze zm.). W uzasadnieniu tej uchwały Sąd Najwyższy wyjaśnił, iż użyte w § 4 ust. 1 pojęcia: pracownik, stosunek pracy, czy zatrudnienie nie mogą być interpretowane na użytek prawa ubezpieczeń społecznych inaczej, niż interpretuje je akt prawny określający prawa i obowiązki pracowników i pracodawców, tj. Kodeks pracy. Pogląd ten wzmacnia treść art. 6 ust. 1 pkt 1 oraz art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.). W art. 6 ust. 1 pkt 1 wyrażona została reguła, że obowiązkowym ubezpieczeniem: emerytalnemu i rentowym podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są: pracownikami, natomiast zgodnie z art. 8 ust. 1 za pracownika uważa się osobę pozostającą w stosunku pracy. Sformułowania te oznaczają odpowiednio pracownika i stosunek pracy według wskazań Kodeksu pracy. Sąd Najwyższy dodatkowo podniósł, że do okresu zatrudnienia pracownika w szczególnych warunkach wlicza się także okres corocznego, płatnego urlopu wypoczynkowego, mimo że w tym czasie praca nie jest faktycznie wykonywana. W uzasadnieniu cytowanej uchwały Sąd Najwyższy wypowiedział się także, że oczywiste jest, iż "przerwy w pracy spowodowane czasową niezdolnością do jej świadczenia w związku z chorobą (porodem) i korzystaniem z wynagrodzenia lub świadczeń z ubezpieczenia społecznego z tego tytułu, są okresami, w których ubezpieczony zachowuje status osoby wykonującej pracę w szczególnym charakterze". Przy czym należy mieć także na uwadze, że pracownica przebywająca na urlopie macierzyńskim i pobierająca zasiłek z tego tytułu jest bardziej prawnie chroniona, niż pracownik pobierający zasiłek chorobowy.

Zwrócić należy uwagę, że wykładnia cytowanych przepisów prawa w zakresie zaliczania okresów pobierania zasiłków chorobowych i macierzyńskich do okresów pracy wykonywanej w warunkach szczególnych jest już jednolita, utrwalona i nie budzi wątpliwości sądów. Sąd Apelacyjny nie znajduje podstaw do odstąpienia od tej jednolitej linii orzeczniczej.

Nie ma zatem wątpliwości w niniejszej sprawie, że do okresu zatrudnienia wnioskodawcy w szczególnych warunkach winny być zaliczone okresy pobierania przez niego zasiłków chorobowych, przypadających po dniu 14 listopada 1991 r. (a przed dniem 1 lipca 2004 r.), wymienionych w przedstawionym przez organ rentowy zestawieniu. Wnioskodawca udowodnił zatem okres wykonywania pracy w szczególnych warunkach w rozmiarze ponad 15 lat po doliczeniu samych zasiłków chorobowych.

Tym samym wnioskodawca spełnił wszystkie warunki wymagane do nabycia prawa do emerytury, określone w treści art. 184 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Z powyższych względów Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 KPC oddalił apelację jako bezzasadną.